

MĀSAK LIETUVA

NR. 40

**MŪSU KAINOS
atatinka mūsų**

**PAGAMINTU
BATU tikrai
vertei**

Neleiskite savęs apgauti išviršine išvaizda.
Mūsų įmonė žinoma visame krašte, visados
pateikia vertingus gaminius.

Aukšta kokybė
Didelis patvarumas
Gera išvaizda

CALÇADO JONAS

JONAS VIGELIS

FAB. RUA S. CAETANO, 862 - 809 - TEL. 9-4682

LOJA: AV. ZELINA, 73

Siuvykla VILNIUS

SAVININKAS JUOZAS KARPAVICIUS

VYRU IR MOTERU DRABUZIAI
SPECIALUS PATARNAVIMAS
PRIEINAMOS KAINOS

AV. DUQUE DE CAXIAS, 237 - SÃO PAULO

DVISAVAITINIS LIETUVISKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

Revista Litwana

NOSSA LITUANIA

Director Proprietario Responsável:
DR. JOSÉ FERREIRA CARRATO

ADRESAS:

REDAKCIJA IR ADMINISTRACIJA:
RUA VENDA NOVA, 116 - VILA ZELINA
SÃO PAULO

KORESPONDENCIJAI:
CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

KAINA: BRAZILIOJE: METAMS CR. \$ 75,00

PUSEI METU CR. \$ 38,00
KITUOSE KRASTUOSE: DOL. \$ 5
ATSKIRO NR. KAINA: CR. \$ 3,00

D Ē M E S I O

Nekurie "M. L." skaitytojai ir bendradarbiai, siūsdami korespondenciją "M. L." Redakcijai ar Administracijai, nesinaudoja mūsų pašto dėžute 371, bet gatvės adresu.

Norime atkreipti dėmesį, kad ateiptyje prašome žymėti tik pašto dėžutės 371 Nr., nes "M. L." Red. ir A. ribose paštas adresatams nepristatomas.

VIENTELIAI ATSTOVAI
GARSIOJO VANDENS
L I N D O Y A

ALAUŠ VARYKLOS COLUMBIA S/A.

GAMINIŲ PLATINTOJAI

IRMĀOS CARRIERI

Lindoya vanduo yra senai žinomas gėrimas, kurio puikų veikimą į žmogaus sveikatą jau visi yra vienbalsiai pripažinę.
Pabandykite, įsitikinkite ir visados naudokite!

RUA DINO BUENO, 795 a 835
TELEFONES: 51-4019 e 51-2223

Caixa Postal, 3967
SÃO PAULO

DVISAVAITINIS LIETUVIŠKOS MINTIES LAIKRAŠTIS

1949 (II m.)

São Paulo (Brasil) Liepos 9 d. (Julho)

Nr. 14 (40)

JAVONIS

Mes ir Tėvynė

MES ILGIMĖS TĖVYNĖS.

Nors ir labai toli iškeliautume ir patogiai gyventume, savo tėvynės visvien negalėtume užmiršti. Ir kuo toliau nuo gimtojo krašto, tuo jis mums brangesnis, artimesnis.

Poetas Vaičaitis tėvynės ilgesį išreiškia žodžiais:

"O tėviške, toks mielas kraštas, kurio ūmai aš netekau. To neišreikš nė vienas raštas, tą pasakys vieni jausmai"

Adomui Mickevičiui gyvenančiam ištremime Lietuva tėvynė buvo brangi kaip sveikata. Tas ją įvertina ir supranta, kas jau kartą yra jos netekęs.

"Tu Lietuva, tu mano, tu brangi tėvynė, tu Lietuva, tu mano šalėlė gimtinė...". Čia išeivijoje daug jautriau dainuojame ir giliau išgyvename, negu būdami tėvynėje. Nevienas mūsų brolis lietuvis pusėtinai praturtėjęs užsieniuose ir jau patogiai gyvendamas, tartum kartodamas dainos žodžius: "Sudiev kraštai jums svetimieji, palikit laimėj pasinėrę". . . mes grįšim t e n, kame bažnyčios varpas skamba. . . kame lakštingalėlis dainuoja rytą, vakarėlį, miškas ošia, šlama, grįždavo, kur šalėlė daug gražesnė, juoda duona daug gardesnė. Tokius pat jausmus šiandien kiekvienas mūsų pergyvename. Kaip savo motinos, tėvynės, geras sūnus niekados neužmirš.

TĖVYNĖS MEILĖ

Tėvynės meilės jausmas, karis neturi bendro su šovinizmu, kitų tautų neapykanta, yra įgimtas. Mes mylime savo tėvynę, nežiūrint, ar ji būtų turtinga, ar nuskurus, didelė ar maža, nes ji yra MŪSŲ TĖVYNĖ.

Galime gyventi dideliame ir turtingame krašte, bet mes visuomet jausimės, kad ne čia mūsų tėvynė. Nepriklausomai nuo mūsų norų, mes priklausome kuriai nors tėvynei.

Yra skirtumas tarp tėvynės ir gimtojo krašto. Daug ir lietuvių, ypač karų metais, yra gi musių kituose kraštuose. Tuos kraštus galime laikyti gimtaisiais kraštais, bet ne tėvyne. Tėvy-

nė yra šis tas daugiau, negu gimtasis kraštas. Su tėvyne mus riša daugiau ir stipresnių ryšių, negu su gimtuoju kraštu. Pavyzdžiui, Lietuvoje gimę ir net Lietuvos piliečiai žydai, jie laiko Lietuvą gimtuoju kraštu, bet ne savo tėvyne. Jų mintys ir jausmai visuomet skrenda Palestinon. Ir šiandien už Palestinos išlaisvinimą kovoja žydai niekad jos nematę. Šitoks jų elgesys yra pilnai pateisinamas.

TĖVYNĖS MEILĖ PRIVALO DARBAIS PASIREIKŠTI.

Tėvynės meilė yra įskaityta į visų kitų dorybių eilę. Dorybės privalo reikštis darbais, ne žodžiais. Tas pats ir su tėvynės meile. Kiekie- no patrioto pareiga rūpintis pakelti tėvynės gerbūvį, kurti jai ir jos vaikams gražesnę, laimingesnę rytojų. Tai galima pasiekti keliant dvasinę, moralinę, medžiaginę kultūrą. Klaidinga ir pavojinga apsirubežiuoti vien tik medžiaginės kultūros kėlimu. Nekartą vienašališka materialinė kuliūra priveda prie ištižimo, patogumų ieškojimo, išsigimimo. Dvasinė kultūra yra daug pastovesnė. Pasidairę aplink rasime pavyzdžių, kad kas nors praturtėjęs, bet doroviniai būdamas netvarkoje, praranda turta, nekartą sugriaudamas ir šeimos laimę. Susipratęs lietuvis privatų ir viešą gyvenimą privalo tvarkyti dorovės dėsniais, kurie galutinėje sąskaitoje atsiremia religija.

Kaip paskiras individas kovoja savo gyvybę palaikyti, taip ir tautos. Tautinės gyvybės palaikymui gyvenamasis momentas iš mūsų, čia išeivijoje, reikalauja išlaikyti lietuvių jaunąją kartą ir įsijungti į bendrą Lietuvos išlaisvinimo frontą. Gyvename Lietuvos gyvybės ar mirties momentą. Lietuvai parašytas mirties dekretas yra vykdomas tėvynės okupantų, dar istorijoje negirdėtu žvėriškumu. Šiomis dienomis vietos spauda (O Estado de S. Paulo ir A. Gazeta) rašė apie šimtus tūkstančių ištremtųjų Sibiran, apie planingą krašto sunaikinimą. Lietuvos ne-

laimės yra mūsų nelaimės. Kokiam nors abejingumui negali būti vietos.

Darius ir Girėnas savo žygį skyrė tėvynei Lietuvai. Jų testamentą šiandien vykdo Lietuvoj laisvės kovotojai, partizanai, kurių, kaip pranešama, nelygioj su priešū kovoj yra kritę apie 12 tūkstančių.

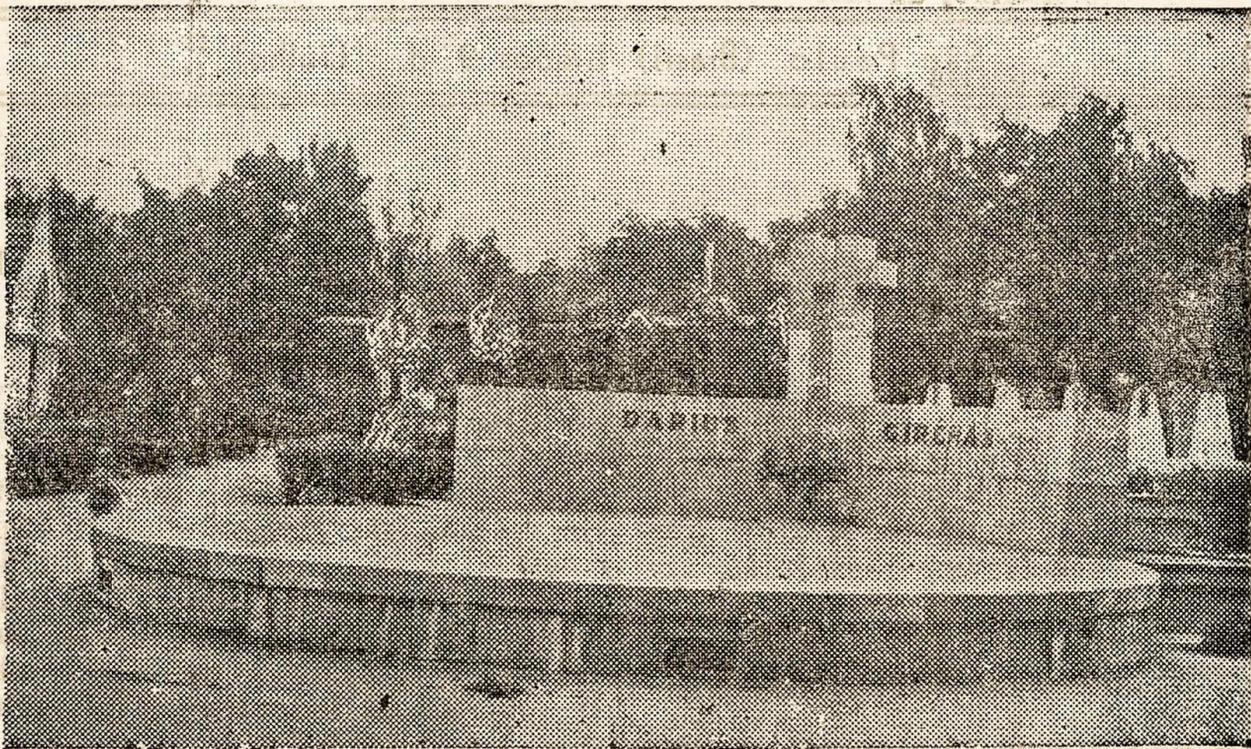
Švėsdami Dariaus ir Girėno — Išėivių Die-
nų, giliau atjauskime tėvynės kančias ir ieškoki-
me praktiškų būdų, nevien jausmais, įsijungti į
vieną kovą.

Kad tu gude nesulauktum
nebus kaip tu nori... rašė kita-

dos vyskupas Baranauskas, kai Lietuva buvo Ru-
sijos carų okupuota. Lietuva kėlėsi naujam gy-
venimui.

Ir šių dienų okupantas nepajėgs nušluoti
lietuvių tautos nuo žemės paviršiaus. To nesu-
lauks. Istorija nėra sulig Kremliaus diktatorių
planų. Ji turi savo kelius ir savo logiką. Galin-
gas buvo nacizmas ir jis gėdingai sugriuvo. Tas
pats įvyks su raudonoju Maskvos imperializmu.

Būsime liudininkai vysk. Baranausko žo-
džių teisingumo: kad tu gude nesulauktum, ne-
bus kaip tu nori. Bus kaip Dievas duos, ne ta-
vo priešai nedori.

DARIAUS ir GIRĖNO amžinojo poilsio vieta Kauno kapinėse

Lietuvos, Latvijos ir Estijos klausima

PRAŠĖ ISKELTI JUNGTTINIŲ TAUTŲ SUVAŽIAVIME

Gegužės 16 d. Lietuvos, Latvijos ir Estijos
pasiuntiniai Jungtinėse Amerikos Valstijose įtei-
kė memorandumą Jungtinių Tautų trečiosios se-
sijos pirmininkui Dr. E v a t t' u i. Jame pri-
menama Atlanto ir Jungtinių Tautų chartos, ku-
riomis buvo įsipareigota atstatyti suverenines
teises tų tautų, kurioms jos buvo prievarta atim-
tos. Reiškiamas pasitenkinimas JT Paryžiaus se-
sijoje priimta žmogaus teisių deklaracija ir geno-
cido konvencija. Toliau konstatuojama, kad S
Sąjunga yra paneigusi visas teises Baltijos kraš-
tu gyventojams, žiauriausiu būdu juos naikinda-
ma ir masiškai deportuodama. Ypačiai nurodoma

į ūkininkų likvidavimą ryšium su kolektyvizaci-
ja ir į Bažnyčios persekiojimą.

Memorandume paaiškinama, kad iš vienuo-
likos vyskupų Lietuvoje likęs tik vienas, iš 1644
kunigų tik pusė, iš 1202 bažnyčių daugiau kaip
pusė uždaryta. Sveikinama mintis pasiųsti Jung-
tinių Tautų delegaciją ištrti padėčiai Vengrijoj,
Bulgarijoj ir pažymima, kad ištyrimo ypatingai
reikalingi Baltijos kraštai, kur naikinimas nepa-
lyginti didesnis. Prašoma, kad JT atitinkami or-
ganai imtųsi tirti padėtį Baltijos kraštuose, kad
būtų padarytas galas sovietų vykdomam genoci-
dai.

KAI „SAVANORIAIS“ VYKO BROLIAI

BALTIJOS ŽUVÉDRA

Mūs laisvon padangėn
Debesėliai slinko. —
Motušės palangėj
Galva žemyn linko.

Gražioji Trispalvė
Aukštyn nebekilo. . .
Tranki šuvių salvė
Nuskambėj už šilo. . .

Sunkvežimiai burzgia
Vieškeliu plačiuoju. —
Slėpki, močia, sūnų, —
Budeliai žygiuoja!

Slėpki, sese, broli,
Broli — partizaną, —
Budeliai žygiuoja
Per šalelę mano!

Vaikus nuo motinų atplėšę,
Išardę židinį šeimynos,
I Kazachstaną keliu tiesiu.
Rieda vagonai galvijiniai.

Plačion «tėvynėn savanoriais»
Važiuoja lietuviai artojai,
Kad pasimokyt gyvent rojūj
Palikus gimtinę, šilojus. . .

Prie Minsko trata, aidi šuviai, —
Šimtais čia krito mūsų broliai,
Kada pajuto, kad lietuviai
Vakaruos kaujas su maskoliais.

Per naktis sunkvežimiai zuja,
Motule, slėpki! Slėpki dukrą!
Kai saulė rytmetį pakilo, —
Toli lingavo žmonių kupros!

Kas silpnas krito, — mirties šuvis
Nutraukė kančią tos kelionės. . .
Taip «savanoriais» iš tėvynės
Birželį vyko mūsų žmonės.

Mirtis ten šoka savo šoki
Ten dieną naktį ir šiandieną...
Jau nebeskamba linksmas
[juokas,
Gal močia liūdi dar ten viena.

PAPARČIUI ŽYDINT

AITVARAS

São Paulo lietuviai jau visai nusikratė nykių minčių ir apsiniaukusios nuotaikos, kurią buvo užnešę praeitojo karo suvaržymai. Jeigu iki šiol dar būdavo jaučiama kartais abuojumai ir nepasitikėjimas, tai šįmet tas netikrumas, galima sakyti, visai išsiblaškę. Nors tas atkutimas, gal kiek vėlokai atėjo, bet mūsų džiaugsmas dėl to nei kiek nemažesnis.

Karo metai buvo užgesinę Brazijijos lietuviams spaudos žibintą. Teko pagyventi patamsyje. Per tą laiką raudoni gandonešiai ir kreivi paskalūnai graužė lietuviybės šaknis ir nuodijo širdį. Nesantaikos kipsas džiaugėsi ir šypsojosi klastinga jo akis, kai lietuviai pradėjo vieni kitais nepasitikėti. Taip negalėjo toliau tęstis.

1938 m sausio mėn. 1 d. vėl atkūrėme lietuvišką spaudą. Tų Naujųjų (1948) Metų proga, «Vardan tos Lietuvos. . .» išėjo iš nuosavos spaustuvės ir nuėjo į jūsų namus «MŪSŲ LIETUVA». Pirmąjį savo puslapį ji papuošė tada tekančia saule, taikos balandžiais ir lietuviškais namais. Tai buvo mūsų nuoširdusis pasveikinimas naujųjų laikų angoje, siunčiantis šviesą ir taiką. Buvome tada nedidelė sauja, bet gerojo sėjėjo ranka ryžomės sėti geros valios grūdą.

Skaitytojai pamilo savo laikraštį. Pirmiesiems aštuoniolikai numerių išėjus, 4. 9. 1948 «MŪSŲ LIETUVOS» prieteliai, bendradarbiai ir rėmėjai pirmą kartą susirinko savuotėn į savo spaudos balių. Rinkomės pilni smalsumo, spėliodami, kiek mūsų, ir kaip, ir su kuo susitiksimė. Tiek svečiai, tiek rengėjai buvome nustebinti pasisekimo! Skirstydami pasižadėjome vėl susitikti ateinančiais metais. . .

Vėl tęsėme darbą, sklaidėme miglas, puoselėjome sąmoningumą ir dalinomės lietuviška širdimi. Bedirbant šįmet jau tekdavo dažniau ir garsiau nugirsti: . . . «o kada vėl bus spaudos balius? . . .»

— Palaukit, ne visada švento Jono! . . .

— Joninių naktį! Puiku. Tik Joninių naktį! — už lango, agavų krūme, nusuokė spaudos laumė. Taip ir įvyko, šiais 1949 metais.

Šiandien tai ne vakar. Per metus išmokome kerėti; turime jau ir savo užburta žodį! Pasakome jį ir iš nieko daug kas pasidaro. Ištartariame tik paslagtingąjį žodį, ir visą mūsų šeima susirenka krūvon. Tą žodį žinojo senovėje visi lietuviai, tik svetur pasklidę daug kas jį užmiršo, arba sambos dūžiai kaikam jį iš atminties išbūgnino. Tik kai ponia Abraitienė Stančikaitė pradėjo piešti žavingąjį triptiką, rodantį porą jaunuolių, suradusių paparčio žiedą, švitintį gajaus glūdumoje — mes visi atsiminėme mūsų magiškąjį žodį, ir sušukome —

— T a l k a ! —

Vos tik tas žodis nuskambėjo, ir prasidėjo talka, tikroji darbymetė. Dailininkas Kairys vos tik ištarė žodį «talka», tuoj pamatė, kaip jo rankon atskrido riebiai dažuose išsiviliojęs teptukas ir varu jį nusitempė scenon. Kairys vos spėjo nulaikyti teptuko kotą, kai tas švyst, švyst ir sutvėrė po jo paties akių, lietuvišką seklyčią, žydėlio karčiamą, bažnytkaimio gatvę Lietuvos lygumose ir net krosnį Bekampiui užsikriošyti.

(Nukelta į 12 puslapį)

Bažnyčia patenka į katilą

LIUDAS DOVYDĖNAS

Greitasis traukinys Bremen — Frankfurt, prieš keliolika minučių palikęs smulkaus lietaus debesį, išnėrė į aušrą. Gal būt, skubėjo į paraudusius rytus, kur turėjo saulę sutikti. Nors kelis kartus lijo, bet žmonių nenuplovė nuo buferių, aikštelių, tarp pravirų durų įsispraudusių.

Ant buferių apsižergę, patenkinti gavę atsistėti, raitėsi du šlapi vyrai. Vienas petingas šatinas, truputį žvairas, tankia barzda 26-27 m., kitas pailgo veido, blondinas, liesas, su žalia kuprinė ant pečių, gal būt, 20-ties metų. Abu susitiko traukinyje, geriau sakant ant buferių. Ilgoj kelionėje atkovojo buferius, nuo stovėjimo ir besigrūdantių keleivių maigymo nuvargusiom kojom pailsėti.

Abu kovojo su miegu, kad užsnūdus traukinys nepaliktų ant bėgių.

Blondinas pasakojo, kaip jis dirbo sintetinio benzino fabrike, prie Leipzigo, kaip dieną ir naktį juos bombardavo iš Vakarų lėktuvai.

Atėjo metas pasakyti, kaip pateko į Vokietiją. Blondinas dažnai vilgė plonas, dulkėtas lūpas ir pasakojo:

— Bažnyčioje pradėjo giesmę «Pulkim ant kelių». Galėjo būti gegužės mėnesio dienos 10 valanda. Medžiai jau lapojo, bažnyčią supanti kaštanai skleidė lipnius žiedus. Saulėton padangėn kilo vieversio daina, kartu su vargonų ir žmonių garsais. Visa tai sutrukdė keturių sunkvežimių dūzgas ir staigus pasipylimas SS karių, kurie planingai apsupo šventorių. Bažnyčia, kaip taria kariniai terminai, pateko į katilą.

— Kiek tokių atsitikimų, o kai dabar prisimeni — pasaka ir gana — paaiškina šatinas. — Gerai, kad vokiečiai nesupranta, jie ir nuo buferio nublokštų.

— Būrys ginkluotų gestapininkų ir esesininkų įėjo į bažnyčią, — pasakoja blondinas. — Du revolveriais ginkluoti, matyt, vyresni, nuėjo prie altoriaus. Vienas iš jų, aukštas brunetas priėjo prie kunigo, tik ką užgiedojusio «Credo» ir patempė už kamžos rankovės. Jis kiek nustebo, kai kunigas nė nepasisuko. Žvilgterėjęs į antrąjį esesmaną, ūmai sušuko:

— Achtung, achtung!

Kunigas ir tai nieko.

Tada antrasis pamojo ranka ir, nuėjęs prie būrio esesininkų, stovėjusių vidury bažnyčios, negryna lietuvių kalba garsiai įsakė: «Visi vyrai und moteriai, išeina iš bažnyžio!»

Vargonai nutilo. Esesininkai išsisklaidė tarp klūpančių maldininkų ir šautuvų vamzdžiais ėmė raginti išeiti. Neklausančius vaikus, moteris ėmė spardyti batais, o vyrus šautuvų buožėmis. Bet žmonės iš vienos vietos rinkosi į kitą. Moterų, vaikų riksmas pripildė šventorių ir bažnyčią, nes išėjusieji grįžo atgal. Vaikai prie tėvų, tėvai prie vaikų. Pasigirdo du šūviai bažnyčioje, nuo lubų nukrito tinko gabalas.

Moterų pusėje susimetęs būrys vyrų ir moterų užgiedojo «Dievas mūsų gelbėtojas!» Žmonės ėmė virsti prie giedančiųjų. Esesininkai įtūžę laikė šautuvų vamzdžiais vieną klykiančią

moterį: «Mano Kazytė: mano Kazytė», ir besiskverbiančią prie giedančiųjų. Vienas, perskelta lūpa karys, parmetė ją ant žemės ir trypte tryptė, unkančio šuns balsu.

Ant akmeninių bažnyčios laiptų jau gulėjo keliolika vaitojančių. Iš kažin kur atsiradęs juodas mažas šuniukas, ėmė staugti arti baltos, kruvinos skarelės, sutryptos po sakykla.

Tuo metu du esesininkai, revolveriais už diržų užsikišę, paėmė už abiejų rankų kunigą ir tempte ištempė į zakristiją. Visais garsais pragydo vargonai, bet po valandėlės staiga nutilo, tik suspiegė mergina neapsakomai skardžiu balsu.

Esesininkai sušilo, dažno drabužiai, veidas krauju apsitaškė, bet išvartytų iš bažnyčios stovėjo vos keliolika, sudraskytais drabužiais arba gulėjo šventoriuje ant jaunos žolės.

Vienas karininkas ėmė tvarkyti: jis išrikiavo į eilę esesininkus, nuo bažnyčios durų iki šventoriaus vartų, kur stovėjo sunkvežimiai. Sugriebę jauną vyrą ar moterį vedė iš bažnyčios po vieną, o besipriešinančius, buožėmis ir kumščiais stūmė esesininkų eilė, kaip transmisijos diržas.

Ši vokiška tvarka greit prikimšo tris sunkvežimius jaunų vyrų ir moterų. Vieną merginą, nešančią kruviną ausimi mažą išblyškusią mergaitę, sulaikė bažnyčios tarpduryje du esesininkai, įtardami, kad sužeisto vaiko priedangoje norėjo išsisukti nuo Reicho darbo tarnybos. Mergaitę nubloškė ant pamūrės žvyro, gi merginą nutempė į sunkvežimį. Mergina nenorėjo lipti, aiškindama, kad tos sukruvintos mergaitės, savo mažytės sesers, ji nepaliksianti be globos. Tačiau į tai be žodžių atsakė jaunas esesininkas — spirdamas merginą koja.

Vienas aukštas lieknas vyras šoko prie šventoriaus mūrinės tvoros ir metėsi antron pusėn. Du esesininkai ištiesė mašinpiatoles, tačiau tik vienas paleido du šūvius. Ar peršautas, ar sveikas parvirto antron pusėn.

Ant vagono aikštelės šatinas išžiūrėjo ryto aušroje jauną vyrą, kažin kaip keistai perskelta lūpa; atrodė, jis, visada piktai šypsojosi.

Kai vienas vyras nepakankamai greitai ėjo į konvejerių, vienas esesininkas norėjo buožė trenkti į galvą, bet — pataikė į kito esesininko galvą, nes į atšokusio vyro vietą kažin kaip staigiai pasisuko greta stovėjęs esesininkas, kuris nuvirto. . .

Kilo sąmyšis. Keli šoko gelbėti parkritusį, kiti gi puolė mūsti vyrą, kuris savo tikrą gavinį perleido kaukuolės ženklui papuoštai galvai.

Sąmyšio metu pasinaudojo keletas jaunų vyrų ir per mūrinę tvorą persimetė į klebono sodą. Tai labai įsiutino uoliai ir su pamėgimu savo amata dirbančius SS vyrus. Mušimas, keikimai, riksmas ir maldos maišėsi šventoriuje ir po sprogstančiais kaštanais, kai į sunkvežimius baigė pakrauti net sąmonės nuo sumušimo netekusius vyrus ir moteris.

Po geros valandos bažnyčios apsupimas bu-

Tautų dingimas Rusijos viduje

Britų valstybės ministerio S. E. HECTOR MCNEIL kalbos santrauka

21 d. balandžio, 1949 m. Jungtinių Tautų Organizacijos visuotinio susirinkimo pirmojoje komisijoje Britų valstybės ministeris S. E. Hector McNeil pasakė tokią kalbą:

Sovietų Sąjungos laikysena minimųjų tautų atžvilgiu, liečianti jų ištikimybę, kalbas, kultūras, tautinius siekimus, yra verta lengvo panauginėjimo, ir gal būti, kai sekanti kartą ponas Gromyko mums kalbės apie šį reikalą, jis galės suteikti kaikurių žinių.

Jis galės mums papasakoti apie kelias tautas, kurios pradingo nuo jų apgyventų plotų Sovietų Sąjungoje. Galėtų, pavyzdžiui, paporinti apie ingušus, apie Krimo totorius, pavolgio vokiečius, Kaspijos kalmukus, karašus ir balkarus šiaurės Kaukaze. Apie juos aš mažai turiu žinių. Tačiau Sovietų Sąjungoje buvo skelbiamos žinios apie šių ištisų tautų likimą. Vyriausioji SSSR Taryba 26. 6. 1946 patvirtino įstatymą panaikinanti kaikurias autonomines sritis, apgyventas nedidelių musulmonų tautelių.

Viešoji priežastis buvusi — tų genčių bendradarbiavimas su vokiečiais ir kad gyventojų dauguma nesipriešinski neištikimiesiems.

Sovietų Sąjungos vyriausybė apšaukia iš-

vo baigtas. Keturi sunkvežimiai vyrų ir moterų nuriudėjo Kauno link. Seniai, kūdikiškai žvalgėsi iš už trobų kampų, bailiais žvilgsniais palydėdami dulkėse skęstančias mašinas.

Ištuštėjusios bažnyčios asloje gulėjo sijonų, bliūzių, skudurai, kelios kniūpsčios maldaknydių altoriaus degančios žvakės virpėjo nuo lengvo skersvėjo, plaukiančio per atviras bažnyčios duris. Šventoriuje ir bažnyčioje užviešpatavo tyła, tokia tyli ir alpi, kad net kvėpuoti buvo baisu.

Staiga į šventorių išokusi vienplaukė mergina ėmė šaukti balsu:

— Užmuškite, papjaukite ir mane! . . . Užmuškite ir mane! . . .

Ar ji buvo pamišusi, ar neteko saviškio brangaus, o gal apraudėjo vargus.

Iš didžiojo altoriaus rėmų žiūrėjo maloniai rami Švenčiausioji Marija.

Tai buvo tistitikimas Lietuvoje 1943 m. gegužės mėn. Žiezmaruose. Vienas iš daugelio.

Traukinys prašvilpė mažą stotį.

— Po poros savaičių ir mane sugavo prie vaistinės, nors per tą apsupimą pavyko klausykoje pasislėpti, — baigė pasakoti lieso veido blondinas.

— Aš pridursiu, — prabilo nuo vagono aikštelės vyras perskelta lūpa, — lūpa visada pikta šypsančia. — Tie keturi sunkvežimiai važiavo per miestelį, o aš, kaip neatsargus avinas, ėjau į vaistinę vaisth. Sustojau sunkvežimis su bažnyčioj sugaudytas ir įsodino mane. Breslau mieste per bombardavimą stoties depo rūsyje pataikė plytgalis stačiai į lūpą. Ir, ot, dabar lyg kiškis. Taip, žinau, pasakojo man tada, kaip bažnyčią ir juos inkėseliavo. . .

Traukinys pavasario laukais lėkė į šviesų debesį.

davikais ištisas tautas, kurias neapykanta sukelia prieš Sovietų Sąjungą.

Norėčiau, kad mane visi suprastų. Esu gerai painformuotas apie Sovietų Sąjungos užgrobumus po paskutiniojo karo.

Kviečiu komisiją pamėginti atspėti kiek žmonių buvo pagrobta tokiomis priemonėmis. Tikiu, ponas Gromyko žino tikslus skaičius. Bet aš kviečiu komisiją atspėti apytiksliai, bent iki vieno milijono tikslumu.

Du, keturi, šeši, aštuoni milijonai? . . . Lai komisija dar prideda dešimt milijonų prie šio skaičiaus — suma bus beveik tiksliai: aštuoniolika milijonų žmonių.

Leiskite man, kad aš trumpai Komisijai priminėčiau, kas atsitiko Lietuvoje. Sovietų Sąjungos vyriausybė atsisakė suvereninių teisių visiems laikams į Lietuvos teritoriją, pagal taikos sutartį, kuri buvo sudaryta visiškai laisvu šalių susitarimu 1920 metais liepos mėn. 12 dieną ir po to sekusia nepuolimo sutartimi 1926 metais rugsėjo mėn. 26 dieną. Šis pastarasis nepuolimo paktas buvo atnaujintas 1931 ir 1934 metais, ir aš tikiu, kad šis paktas tebegalioja iki šios dienos. Pagal šį dokumentą Rusija sutiko gerbti Lietuvos suverenumą ir jos teritorijalinę neliečiamybę, ir šiuo atveju pakto tekstas ir redakcija yra visai aiškūs ir nepalieka vietos jokioms abejonėms.

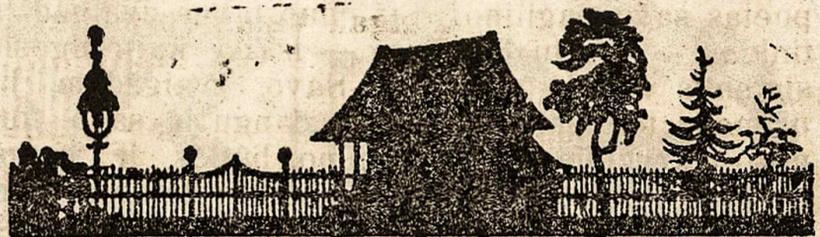
Ši sutartis dar buvo patvirtinta 1933 metais pagal specialią Konvenciją, kurioje buvo nuskaityta užpuolimo sąvoka. Pagal šios sąvokos aptarimą buvo patvirtinta, kad jokia politinės, kariškos, ar ūkiškos santvarkos pakeitimo priežastis, negali pateisinti užpuolimo. Dėl to, atrodo, mes turime pakankamai priežasčių manyti, jog tai buvo tikrai aiškios sutartys, kurių tikslas buvo garantuoti Lietuvos sienas.

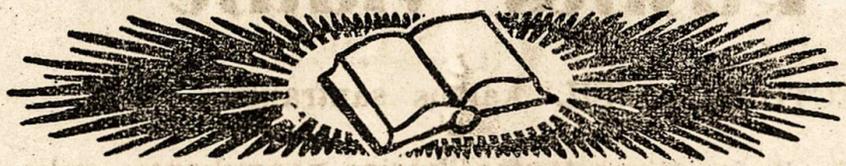
1939 metų spalio mėn. 10 dieną Lietuva pasirašė abipusės pagalbos paktą, kuriuo Sovietų Sąjunga įsteigė Lietuvos teritorijoje kariškas bazines.

Tuo tarpu 7-is straipsnis garantuoja, kad « . . . joku būdu nebus paliestos susitariusių suvereninės teisės, ypač valstybinis režimas, socialinė ir ekonominė santvarka, krašto apsauga, ir bendrai pripažįstamas nesikišimas į vidaus reikalus.»

Komisijai žinoma tolimesnė faktų eiga. 14. 5. 40 Lietuva gavo iš Sovietų Sąjungos ultimatumą, reikalavimą paleisti vyriausybę, suimti policijos viršininką, suimti vidaus reikalų ministerį, ir laisvai įsileisti raudonąją armiją.

Raudonoji armija užėmė šalį. Vėliau, 14. 7. 1940 Raudonoji Armija pravedė rinkimus, kurie auvedė į krašto prijungimą prie Sov. Sąjungos.

KNYGOJ

ŽMONĖS ANT VIEŠKELIO

Liudo Dovydeno, 1949 m., išleista Ingolsta-
de, 190 puslapių.

Jei dar kam neaišku, kodėl dešimtys tūk-
stančių lietuvių karo metu paliko savo tėvynę,
pasitraukdami į vakarus, kodėl jie šiandien ne-
grįžta Lietuvon, kokiose sąlygose gyveno ir dar
tebegyvena tremtyje, yra būtina skaityti vaiz-
džiai parašytą Liudo Dovydeno knygą «Žmonės
ant vieškelio».

Stilius lengvas, gyvas, vaizdingas, lengvai
kiekvienam skaitomas ir suprantamas. Ši knyga
pravartu kiekvienam skaityti, tiek «Dievo pas-
merktiesiems» DP, kurių nevienas skaudus per-
gyvenimas yra čia užregistruotas, tiek nemačiu-
siems karo ir nepergyvenusiems jo baisumų.

Knyga yra iliustruota tremties gyvenimo
vaizdais.

«Mūsų Lietuva» šiame numeryje talpina iš
«Žmonės ant vieškelio» ištrauką «Bažnyčia paten-
ka į katilą», vaizduojanti, kaip vokiečiai per prie-
vartą, net bažnyčiose gaudydami vyrus, vežė
Vokietijon.

EILĖRAŠČIAI

Petro Babicko, išleista Romoje.

P. Babickas jau turi savo vietą lietuvių li-
teratūroje. Kiekvienas jo kūrinys skaitančios vi-
suomenės yra mielai sutinkamas.

Lietuviams, mėgstantiems skaityti poeziją,
norintiems gražių eilėraščių deklamacijoms, bū-
tina yra įsigyti ši poezijos knyga «Eilėraščiai».

«Aidai» apie V. Ališo «Pietų Kryžių».

Apie «Mūsų Lietuvos» bendradarbio Venan-
cijaus Ališo parašytą poezijos knygą ir «Mūsų
Lietuvos» išleista, Vokietijoje leidžiamas lietuvių
tremtinių žurnalas «Aidai» 22 nr rašo:

«Su džiaugsmu paimi šią knygą į rankas.
Sonetai. Dailininko Vijeikio iliustracijos! Kiekvie-
nam sonetui padaryti raižiniai cinke. Ir visa tai
ten, São Paulo mieste išleista. Džiugu, kad ir
ten gali išsiskleisti lietuviška knyga.

Kai pereini per tuos sonetus, piešiamus vaiz-
dus, per atogražų naktis ir kalnus, miesto švie-
sas ir šešėlius, pamatai, kokiu ilgesiu gyvena
šis poetas tremtinys. Jau senai jis išvykęs iš
Lietuvos. Po pietų žvaigždėm ieškojo žmogaus.
Dainavo įsiklausęs į save ir į gamtos ritmą. Jo
pirmąją eilė knygą — «São Bento varpai» —
skaitytojai, manau, prisimena iš prieškarinių lai-
kų. Šia lyrikos knyga — «Pietų Kryžium» —
poetas save pagilino. Šis nuostabus žvaigždžių
tinklas — «Pietų Kryžius» — iškila kaip ilgesio
simbolis virš jo pasaulio. Savo žvaigždėm jis
primena toli paliktą tėvynės dangų ir savo for-
ma — kryžium —, gyvenimo, būties ir kovos
tragiką. Poetas eina ir kenčia, nes žemėje per-
daug skausmo, o meilės maža, per daug šiurkš-
tumo, o maža šilumos, nors ir degina atogražų
saulė. Yra troškimai, kurie sudūžta ir palieka

krūtinėje neužgydomas žaizdas. Tada jis pajau-
čia Dievo ėsimą tr čia, rodos, jo pavargusios
burės susiglaudžia mažam poilsiui.

Šitam ilgesiui išreikšti poetas pasinaudoja
simboliniais vaizdais. Jie ramūs, susirikiavę,
kaip tieji kalnai, kuriuos paliečia poeto akys.
Ne brutaloje gyvenimo kovoje, ne aistrų lieps-
noje pabunda ilgesiu plakti jo širdis. Tas didis
tarps tarp idėjos ir kasdienybės, tarp Gėrio,
Grožio ir tikrovės pažadina jame ilgesį. Ir jis
kyla aukštyn ritmingu šuoliu' retai kada drama-
tiškai suvirpėdamas. . .»

Dailininkas Vijeikis parodė didelę drąsą,
cinko raižiniais papuošdamas knygą. Simbolinis
knygos charakteris yra dvyliapis: iš vienos pu-
sės atogražų pasaulis, iš kitos — tėvynės ilge-
sys, joje išaugęs ir su ja sutapęs žmogus. Kiek-
vienam eilėraščiui rasti grafinę išraišką ir tuo
pačiu išlaikyti knygos bendrą stilių yra tikrai
be galo sunku. . .»

«AIDAI»

Mėnesinis kultūrinis žurnalas.

Nors nemaža spaudos, vykstant emigracijai
į kitus kraštus, likviduojasi, «Aidai» pasiryžę
nesustoti ėję, nes nori tapti pasaulio lietuvių
kultūriniu žurnalu.

Kiekvienas lietuvis kultūrininkas, kuriam
rūpi bendrai kultūronės, o ypač Lietuvos, be
«Aidų» apsieiti negali.

Kur gauti lietuviškų knygų?

Čia minėtas ir daugiau lietuviškų knygų
galima gauti pas kun. P. Ragažinską ir sekma-
dieniais V. Zelinoje prie bažnyčios. Ten pat ga-
lima užsisakyti užsienyje išeinantieji lietuviški
laikraščiai.

Laiškus rašyti šiuo adresu: kun. P. Raga-
žinskas, Caixa Postal 4118 S. Paulo, Brasil.

«MŪSŲ LIETUVA» GALIMA ĮSIGYTI SĂO PAULO LAIKRAŠČIŲ KIOSKUOSE ŠIOSE VIETOSE:

MIESTE Prie pašto Avenida São João
PRAÇA DA SE Viduryje aikštės kioske
SIUVYKLA VILNIUS Av. Duque de Caxias, 237
BOM RETIRO Rua Silva Pinto ir José Pau-
lino kampas.

JOTEIKOS RESTORANE R. dos Italianos, 711
ESTAÇÃO DA LUZ prie įėjimo
ESTAÇÃO DA LUZ prie tilto
CASAS SĂO JORGE R. São Caetano, 526 ir 510
MOÓCA prie autobuso 93 sustojimo vietos
VILA ANASTACIO pas platintojus

VILA ZELINA Largo São José prie auto-
buso sust. vietos
ir Mokos lietuvių mokykloj pas Bronių Stankevi-
čių, rua Lituania, 67.

RIO DE JANEIRE «Mūsų Lietuva» galima
nusipirkti arba užsiprenumeruoti pas A. Gaulią
Rua Piratini, 371 — casa 1.

Š. Amerikos keliai į laisvę

Kolumbas yra skaitomas Naujojo Pasaulio atradėju, 1492 m. atradęs Vakarų Indijas. Amerikos krantus, netoli Bostono, pirmasis europietis, anglas Dohn Cabit, pasiekė 1497 m.

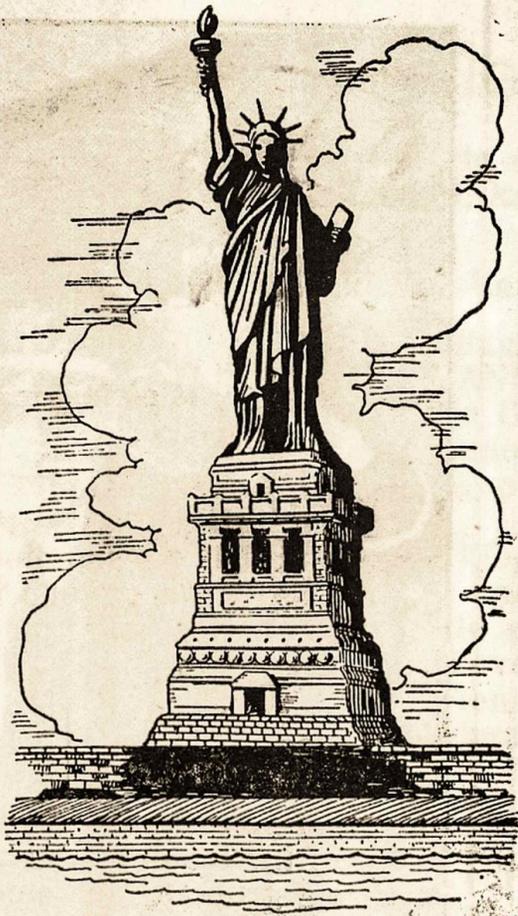
Š. Amerika, nuo pat jos atradimo iki nepriklausomybės paskelbimo — 1776 m. liepos 4 d. yra buvusi Anglijos kolonija, nes daugumoje buvo apgyvendinta anglais, kurie iš Anglijos bėgo, ypač katalikai, dėl religinių persekiojimų. Nors anglai palikdavo savo tėvynę ir apsigyvendavo naujose žemėse, bet, sulig konstitucijos, nenustodavo Anglijos piliečio teisių.

Naujojo pasaulio gyventojai Anglijos buvo apkrauti dideliais mokesčiais. Mokesčius imperijai mokėjo, bet neturėjo jokių savo atstovų Londone.

Sulig Anglijos konstitucijos tie piliečiai, kurie nebalsuoja, šiuo atveju šios teisės nedavė pati Anglija, turi teisės nemokėti mokesčių.

Buvo pasiūsta Anglijon delegacija prašanti teisės rinkti savo atstovus parlamentan. Delegacija grįžo nieko nelaimėjusi. Žmonėse pradėjo kilti nepasitenkinimas, ypač dėl uždėto maito už išvežamas prekes Amerikon. Amerikonai paskelbė anglų prekėms boikotą. Anglija nusileido panaikindama muitus, — palikdama tik už importuojamą arbatą. 1773 m. trims laivams atplaukus su arbata, amerikoni persirengę indijonais, užpuolė laivus ir arbatą išmetė jūron. Anglai už šį žygį užblokavo Bostono uostą. Bostoniečiai paprašė kitų kaimyninių kolonijų pagalbos. 1774 m. susirinę visų Amerikos kolonijų atstovai Filadelfijoj, iškilmingai paskelbė žmogaus teisių deklaraciją, ir nutarė uždaryti uostus anglų prekėms. Visoje šalyje buvo organizuojami komitetai, ginkluotos pajėgos. Buvo sumobilizuota 30.000 milicininkų. Kovos už laisvę su didesnėmis ar mažesnėmis pertraukomis tęsėsi nuo 1771 ligi 1776 m. Kovoms vadovavo garsus kariuomenės vadas, vėliau pirmasis laisvos ir nepriklausomos Amerikos prezidentas George Washington. Visame krašte prasidėjo kovų už laisvę sąjūdžiai. Daug kur buvo išvyti anglų gubernatoriai. Pagaliau liepos mėn. 4 d. susirinę Filadelfijon atstovai paskelbė Amerikos nepriklausomybę.

Anglija buvo pasiryžusi užslopinti nepriklausomybę. Amerikonams nelengva buvo kovoti, nes neturėjo vienos centralinės valdžios. Buvo parlamentas, bet jis negalėjo įsakinėti 13 nepriklausomų valstijų. Be to, ir nevisi amerikoni, ypač stambūs žemės savininkai, pritarė nepriklausomybei. Prasidėjo civiliniai karai, kurie galutinai baigėsi tik 1864 m.

Laisvės statula New Yorko uosto vandenyse.

Amerikos laisvės kovas palaikė ir padėjo pinigais Prancūzijos bažnytinė hierarchija, ir visa eilė kitų europiečių, kurių vaidmuo buvo lemiamas kovose už nepriklausomybę. Šiandien amerikoni su pagarba mini Lafayette, Kosčiusko, Pualski ir kitus vardus.

Amerikai teko kovoti 1812 m. su Anglija vandenyne. 1890 m. su Ispanija dėl rubežių su Meksika.

Dvidešimtame amžiuje tampe didžiausia pasaulio galybe. Ji nulėmė karą, sutruškinant vokiečių galybę 1914-19 ir 1939-44 metais.

Amerika šiandien priskaito gyventojų ligi 150 milijonų.

Lietuvos gyvenimas ir net likimas, yra tampriai surištas su Amerika. Viena, kad ten turime gausią ir pajėgią išeiviją, kuri pačiais sunkiaisiais Lietuvai momentais buvo ir yra stiprus ramstis. Antra, Amerika būdama didžiausia šiandien pasaulyje ekonominė, karinė ir politinė galybė, tvirtai stovinti už visų kraštų laisvę ir nepriklausomą gyvenimą, taigi ir už Lietuvos, ką yra nevieną kartą pakartojusi mūsų laisvės ir nepriklausomybės kovų vadams.

Iš treties Amerikos krantus yra pasiekę virš 5.000 lietuviu.

Iš Amerikos pakilo garbingam žygiui drąsūs oro sakalai Darius ir Girėnas, kurių sparnai buvo pakirsti netoli tėvynės, virš Soldino miškų.

Šiandien pavergtų tautų žvilgsnis nukreiptas į laisvą Jurgio Vašingtono žemę.

Dariaus ir Girėno TESTAMENTAS

Mes skrisime į Lietuvą. Lietuviai tauta laukia iš savo sūnų ir dragesnių žygių. Būtinai reikia ir jos sūnams prisidėti prie bendrojo darbo — tirti dar mažai žinomas žemių (šiaurės) Atlanto — vandenyno oro sroves, o taip pat naujai išrastus navigacijos būdus ir priemones pritaikyti kasdieniniams reikalams. Mes, gyvendami tokiais laikais, kada oras stengiamasi panaudoti žmonijos reikalams, laikome savo pareiga tautos vardu tą darbą garbingai atlikti.

J a u n o j i L i e t u v a ! Tavo dvasios įkvėpti, mes stengiamės tą pasirinktą uždavinį įvykdyti. Mūsų pasisekimas tegu sustiprina Tavo dvasią ir pasitikėjimą savo jėgomis ir gabumais. Bet jei Neptūnas ar galingasis audrų Perkūnas ir mums bus rūstus — pastos mums kelią į **J a u n a j a L i e t u v a** ir pašauktų **LITUANIKĄ** pas save, — tada **T u J a u n o j i L i e t u v a**, turėsi iš naujo ryžtis, aukotis ir pasirengti naujam žygiui, kad audringų vandenynų dievai būtų patenkinti **T a v o** pastangomis, pasiryžimu ir nekviestu **T a v e s į Didįjį Teismą**. **LITUANIKOS** laimėjimas tegu sustiprina jaunųjų Lietuvos sūnų dvasią ir įkvėpia juos naujiems žygiams.

LITUANIKOS pralaimėjimas ir nugrimzdimas į Atlanto vandenyno gelmes tegu auklėja jaunųjų lietuvių atkaklumą ir ryžtumą, kad **S p a r n u o t a s L i e t u v i s** būtinai įveiktų klastingąjį Atlantą Tėvynės Lietuvos garbei.

Tad šį savo skridimą skiriame ir aukojame **Tau, J a u n o j i L i e t u v a**.
Tą didįjį bandymą pradėsime, tikėdamiesi **D a n g a u s** palaimos.

*Stepas Darius
Stasys Girėnas*

Darius ir Girėnas

Vakar juokas mus kuteno
Linksma veido šypsena. —
Siandien skamba lūdnos dainos,
Verkia motina sena.

Vokietijoj ties Berlynu
Stovi piktas vokietis.
Jisai žiūri, kai atskrenda
Į Lietuvą orlaivis.

Už Atlanto vandenyno,
Prie tėvynės mylimos,
Žuvo Darius ir Girėnas
Skauda širdį mūs tautos.

Nugalėję Okeaną,
Visu oro spaudimus,
Vokietijoj ties Soldinu
Susirado sau kapus.

Šimtametės miško pušys
Ošia, šlama paslapčia,
Klausinėja viena kita
Kas užmigo amžiams čia.

Verkė tėvas Nemunėlis,
Verkė Neris, Dauguva,
Ir Šešupė ir Dubysa,
Verkė visa Lietuva.

Susirinę minių minios
Laukė perskrendant arų;
Nusileido ties pat Kaunu
Ir iškėlė du grabu.

SPARNUOTI LIETUVIAI

KAZYS ŽURKA

Kai slėnių peteliškė, erdvėn nešdama pavasarį,
Pakilot Jūs virš neapžvelgiamo Atlanto
Ir išnešėt į aukštumas mažytės žemės vardą —
Kaip žvaigždę iš nakties, kuri nei pateka, nei krenta.

Kokia banga užtvino kraštą džiaugsmas,
Ir žvilgiai kaip sustingo Jūsų žemės skliaute! —
Kiekvieną debesėlį ilgesys į mūsų kraštą nešė,
Kiekvienas paukštis skrido tik į mus ir visą naktį siautė.

Praskrido, ir naktis, debesėliai, ir lyg vieno paukščiai.
Niūrius ir tylinčius išleido mus aerodromas.
Bet laukam: gal vidudienį, gal vakarą,
Nors nerimas kaskart vis griaužė nenorom mus.

Ir juodu šydu plakėsi padangėj,
Kol gedulan įsupo mus visus iš vieno,
Kol gedule mums atnešė vardus Atlanto erdvių —
Ir Dariaus ir Girėno. . .

Ne visa kelią nešėt Jūs mažytės žemės vardą,
Bet didvyrių mirtim jis Soldine apskriejo žemės ašį.
Nusilenkė jums visos žemės,
O žalias kraštas — širdimi ir ašara — Jus įsirašė.

Prie Tėvynės slenkscio

Garbė didvyriams, kurie dėl Tėvynės
žuvo, ir garbė Tėvynei, kad yra kam
dėl Jos žūti!

Tumas-Vaižgantas

Prieš 16 metų iš Jurgio Vašingtono vaišingos žemės pakilo rausvoji LITUANIKA valdoma atkaklių žemaičių — DARIUS ir GIRĖNO garbingam žygiui į Tėvyne, o Kauno aerodrome tūkstančiai brolių praziūrėjo akis, prarymojo vilties ir nerimo valandas.

Virš nerimstancios minios klegesio, girdimas aklojo karo invalido Prano Čaunio, (kuris Nepriklausomybės kovose prarado akis) žodžiai: «Kaip Lietuvos sūnūs kovose dėl Nepriklausomybės krito vienas po kito — aš mačiau. Kaip išvaduotos Lietuvos galios ir jėgos bręsta ir kaip plačiai jos sklęsta — aš tik jaučiu ir girdžiu. Aš neturėjau vilties pamatyti rausvają LITUANIKA Kauno aerodrome, bet būčiau puikiausiai atskyręs ilgesingą jos dūzgimą, kuri girdėjo Atlantas ir du žemynai. Šventa mūsų dainų ir pasakų simbolika, gimusi šventose giriose, jau atsiskleidžia, artėja. . . Mįslingai ji patūnos miškely prie Soldino. . . Klausykimės. Rytiniame miškų šlamėjime ateina DARIUS ir GIRĖNAS. Jie Jie atneša raktus nuo sentėvių galios ir didybės rūmų.»

Tėvynės balsas šaukia! Jį Stepas Darius išgirsta per daug tūkstančių kilometrų atstume — Amerikoje 1920 m. ir savanoriu atyksta Gimi nėn, kad Tėvyne būtų laisva. Vėliau dalyvauja Klaipėdos krašto atvadavime.

1927 m. kapitonas Darius išvyksta Amerikon, kur su Stasiu Girėnu segasi sau sparnus sugrįžimui į Tėvyne.

Ne asmeninės naudos ar garbės vedami pakilo tam pavojingam žygiui. Ne! Tėvynės garbė ir meilė nenuperkama ir nepaperkama už pilnesnį šaukštą ar auksinį grašį: «Jei man netektų skristi per Atlantą ir turėčiau mirti Amerikoje, sudeginkit mano kūną, nuvežkit pelenus Lietuvon ir, jei būtų leista, per Lietuvos aviacijos šventę paskleiskit juos po plačiąją Lietuvą!»

Tai žodžiai Dariaus pasakyti 1931 metais.

Nekurie žmonės, ruošdamiesi atlikti kad ir menkos reikšmės darbą, jau prieš tai, iš anksto, tampa (dienos) «didvyriais», reikalaujami sau garbės ar laisvo praėjimo.

Tačiau DARIUS ir GIRĖNAS, mūsų tautos istorijoje ir širdyse, DIDVYRIAIS tapo atlikę didvyrišką žygį, kuomet jų LITUANIKA suglaudė galingus sparnus prie pat Tėvynės slenkscio, virš paslaptinių Soldino pušaičių. . .

AL. KĖDAINIS

LIETUVIAI VENEZUELOJE

Malonu pastebėti, jog lietuviai Venezueloje suskato organizuotis. Mūsų bendradarbis p. Ant. Diržys praneša:

Jau dabar Venezueloje egzistuoja Lietuvių Bendruomenės organizacinis skeletas. Turime Vyriausiąjį Komitetą, kurio kompetencijoje randasi visi Venezuelos lietuviai. Taip pat atskirose vietovėse, kur yra daugiau lietuvių, turime vietinius komitetus.

Tie vietiniai komitetai išrenkami šiuo metu šiuose vietose:

Caracas. Valencia, Maracay, Barguisimeto ir Maracaibo miestuose.

Pirmas lietuvių susibūrimas Barguisimetoj. Sidury sėdi kun. Antanas Sabaliauskas.

Nuotrauka — Vl. Dervojedaičio

(Atkelta iš 5 puslapio)

Abraitienė užsiziūrėjo pro tos seklyčios langą, ar ten kas nejoja, ir kai atsigrėžė, tai vos spėjo pati atšokti nuo tikro vandens. Jos teptukas taip pat buvo pakerėtas ir per tą laiką užkėlė ant sienos tris kilometrus tikro Nemuno su abiem krantais, pilną srovės, o ant to kranto tokia graži mergytė, kaip visos turėtų būti. . . platinanti, siūlanti «MŪSŲ LIETUVA». Dailininkė pasigailėjo, kad toji spaudos deivė nebūtų vieniša pasaulyje, tai dar nuo savęs jai papiešė jos mamą ir mažesnius broliukus, besinokinančius iš to gerojo laikraščio skaityti.

Kas, kas, bet jau Žibas tai visai be saiko nusitvėrė už to burtų žodžio: priėjo prie Stankėvičiaus, pasakė kažin ką į ausį ir tas pavirto į Bekampį, bet dar kokį tikrą. . . jog be paskolos būtų nei gyventi negalėjęs. Aldoną Balionytę pavertė to senio žmona, ir niekas negalėjo suprasti, kaip tai gali būti. . . o ir ji pati pradėjo šnekėti ir bartis su seniu Bekampiu už gimines, lyg kokia tikra senė. Pašnabzdėjo Stasei Kamantauskaitei, ir anoji tapo Agota. . . ir taip pasikeitė, jog be siuvėjo Vinco negalėjo nuraminti širdies ir baigta. Per tą pakerėjimą net pinigus iš savo dėžutės ištraukė ir atidavė Vincui. Paskui abudu važiavo į Ameriką ir taip skubinosi, kad Agota užkliuvo ir liko pirtyje, o Vincas tikrai atsidūrė Amerikoje ir dabar vaikščioja po Zelina.

Dėl Vinco tai painiausi reikalai. Kalbama, kad jis jau Lietuvoje prieš 50 metų buvęs pakerėtas ir tik dabar atsivertė į Al. Boguslauską, vis tų burtų painiavoje. Bet kol jis siuvo, gražiai apsiuvo ir Agotą, ir Bekampį ir savo draugą Antaną, piršli ir man rodos. . . mus visus.

Joną Valavičių tie apžavai pakeitė ne tik asmeniškai, ir tautiškai — tas pavirto žydėliu Faibčiku, ir buvo toks įtikinantis, jog publika pradėjo bijotis, kad jis iš visų neatsiimtų. . . po 500 rublių.

Lietuvių Bendruomenės organizacijai leidimo iš Venezuelos valdžios dar neturime, bet tuo reikalu jau yra kreiptasi į Vyriausybę ir iš pastarosios turime teigiamų pažadų.

Tam kartui malonėkite pasitenkinti tik šia informacija, o vėliau turėsite daugiau.

Ir taip apie tuzinas Žibo pakerėtų žmonių, per pustrėčios valandos buvo užhipnotizavę visą pilnutėlę, sausakimšę salę, ir mus nusinešė prieš 50 metų atgal į «Ameriką Pirtyje». Tai priverčia visus juoktis kartu, tai nutildo, tai kvają sulaiko, tai vėl suklikdo visus kvatojimu. Buvo net taip atsitikę, ka viena ponija bežiūrėdama nustojo kramčiusi gumą. . . ir atsidususi prarijo.

Tik Guiga buvo nuoseklesnis, ir savo jaunimą šokino kaip ir Lietuvoje, gražiais suktinio ir kalvelio žingsniais. Tai tie jo šokėjai užplūdo sceną, kaip tik pajuto, kad piršlybos pavyko ir saldinais lyja. Galop Guiga dar pavertė savo berniukus į labai skabrius ožius ir tie pašoko linksmųjų oželių šoki, ožkaragio tropiko garbei ir žiūrovų didelei linksmybei. Už tokius dyvus žmonės plojo, kol delnai sutino. Iš visų, tai tik Henrikas Valavičius nesidavė užburiamas nei prieš nei po vaidybų. Jis pasveikino visus susirinkusius ir suvažiavusius, kurių tiek daug buvo, jog nei salėje, nei kieme nebesutilpo, ir sveikindamas pasakė ištisai rimtus žodžius, nors gera nuotaika ir jį buvo pakėlusį per sprindį nuo grindų. Juo nuomone, jau tapo tradicija, São Paulo lietuvių tarpe susirinkti kas met «MŪSŲ LIETUVOS» baliun, ir draugų bei bičiulių tarpe smagiai praleisti laiką.

Malonu esą žinoti, kad lietuviškas žodis, naktimis neštas į tėvynę knygnešių krepšeliuose, šiandien po visą pasaulį skelbia mūsų tautos gyvybę ir gajumą. Tas žodis gyvena, žavi mus ir kitus, bei liūdyja mūsų jėgas kurti kultūros vertybes žmonijos lobynan. Todėl ši proga buvo verta mūsų džiaugsmo, nuostabos, pasigėrėjimo, šitokių, o jei galima, tai dar didesnių iškilmių.

Visai taip, kaip jis svečiams linkėjo, tas paparčio žiedo vakaras praėjo spaudos ženkle, o jo įspūdžius visad mums primins lietuviškas laikraštis, lankydamas mus. Tebūnie taip kasmet!

Motersiems

Kliudziau

Jonas Biliūnas

Tat buvo nedidelė balta katytė. Nuo lietaus ir purvo jos plaukai kabėjo sustirę ir pasišiaušę, o menkas sulysęs kūnelis drebėjo nuo šalčio ir baimės. Radau ją lauke, patvory pritūpusią, nelaimingą. Mane pamačiusi, ji gailiu balsu sukniukė ir pažiūrėjo akimis, kuriose švietė ir baimė ir viltis. Ji buvo dar visai visai jaunutė, bet tokia sudžiūvusi! Gal šeimininkai pirma norėjo ją įdėti maišiukan, ir, nunešę į upę, įmesti vandenin, bet paskui parnešė atgal, pametė patvoryn, kad ji neberastų namų ir nudvėstų badu (tarp žmonių jau nebebuvo jai vietos). Gal jau nebe pirmą dieną ji čia išalkusi ir sušlapusi tupi. . .

Bet kas man rūpi? Juk ji niekam nereikalinga. . . Ir aš nudžiugau, kaip nudžiunga pamatęs kiškį medžiotojas. O aš juk buvau apsitaisęs. Ant pečių turėjau pasidėjęs lanką, rankoj nešiausi strėles: tariasi esąs tikras Amerikos tyrlaukių gyventojas. Nors buvau tik antrosios klasės mokinys, tačiau jaučiausi milžinas esąs, kurs ir vilkų gaują sutikęs neišs'gąsčiau.

O čia buvo tik maža, sudžiūvusi katytė. . .

Atmataves dešimtį žingsnių, atsistojau, nusiėmiau nuo pečių lanką, įtempiau strėlę ir pradėjau taikinti. Liūdnomis akimis žiūrėjo į mane nelaimingas gyvulėlis, tartum klausdamas, ką aš daras . . . ir laukė.

Strėlė suzvimbė ore, ir pamačiau, kaip katytė staiga pervirto kūlio, skaudžiai skaudžiai sukniukė ir pradėjo stirenti kojytėmis.

Kliudziau. Kaip tikras medžiotojas, prilečiau artyn, bet ūmai pajutau širdyje šaltį ir atsistojau nustebęs: katytės veidas neapsakomo skausmo pervertas, akys primerktos; ji iš visos, dar likusios galios pasistengė atsistoti ant pirmutinių kojyčių ir pradėjo šliaužti, vilkdama žeme savo kūnelį. Kartu vilkosi įlindusi krūtinių strėlė, o iš žaizdos dideliais juosvais lašais lašėjo ant smėlio sukrekėjęs kraujas.

Nusiminęs, nebežinodamas, ką daryti, atžargaria ranka numečiau lanką ir strėles ir neatsigrįždamas parlėčiau namo. Širdyje jaučiau skausmą ir sunkumą; tartum didelė našta slėgė krūtine.

Tik trečią dieną išdrįsau išeiti laukan: katytė gulėjo aukštieninka, nebegyva. Čia pat prie jos buvo numesti lankas ir strėlės. Nutvėręs lanką ir strėles, sulaužiau į šipulius ir toli išmėčiau po lanką. Tik nedrįsau išimti strėlės, kuri buvo įsisiurbusi katytės krūtinių ir dabar stypsojo atsikišusi.

Tatai buvo vienintelis mano amžiuje šūvis. Bet. . . laimingas: aš jį ir ligi šiol tebenešioju savo krūtineje. . .

Tik-tik tiku visą naktį,
Tik-tik tiku visą dieną —
Man nereikia nei duonelės,
Nei karvutės balto pieno.

Tik-tik tiku greitai bėgu,
Tik-tik tiku nesustoju,
Nors esu aš be batukų,
Ir be rankų, ir be kojų.

Tik-tik tiku, prašom prašom
Man pasukt tiktai galvutę, --
Vėl kas valandą žinosi
Ir sekundę ir minutę.

Nors man akys šalto stiklo,
Nors širdelė šalto plieno, --
Tik-tik tiku visą naktį,
Tik-tik tiku visą dieną.

Vytė Nemunėlis

Mano Gimtinė

MAIRONIS

Ten kur Nemunas banguoja
Tarp kalnų lankų,
Broliai vargdieniai dejuoja
Nuo senų laikų.

Ten močiutė užlingavo
Raudomis mane,
Į krūtine skausmą savo
Liejo nežinia.

Girios užė ten, minėjo
Tuos didžius laikus,
Kad lietuvis netikėjo,
Jog belaisvis bus.

Ten apleistos pilys griūva
Ant kalnų aukštai:
Milžinų ten kaulai pūva;
Verkia jų kapai.

Ten užaugau, iškentėjau
Aš kančias visas
Ir pamėgau pamylėjau
Vargdienio dūmas.

Tarybinės spaudos apžvalga

«Tiesos» numeriuose beveik kiekviename puslapyje skaitome naujus puolimus prieš Lietuvos ūkininkus, kuriuos «buožemis» vadina. Štai kelios ištraukos:

«Komjaunimas privalo padėti partinėms organizacijoms mobilizuoti kaimo jaunimo mases ir visus darbo valstiečius į kovą prieš buožes. Buožė yra pikčiausias kolėktyvinių ūkių priešas.

Buožės visaip stengiasi sutrukdyti kolektyvinių ūkių statybą, stabdyti ją. Jie mėgina įsiskverbti į kolektyvinius ūkius, kad griautų juos iš vidaus. Komjaunimo organizacijų uždavinys yra visur demaskuoti buožes ir apsaugoti nuo jų kolektyvinius ūkius.»

Nieko nepadedą ir 1.500 agitatorių

«Tiesa» nuolat nusiskundžia, kad Klaipėdos mieste ir krašte nevyksta komunistinės propagandos darbas: «Paskaitos skaitomos nesistemiškai, konsultacijos rengiamos nereguliariai. Teoriniai pasikalbėjimai visiškai nerengiami. Partinis kabinetas nepakankamai padeda propagandininkams. Partiniai seminarai dirba blogai. Lietuvos Komunistų Partijos (b) rekomenduotieji mokslo planai neįvykdomi. Per paskaitas dažnai prileidžiama klaidų. Ratelių Lerino ir Stalino biografijoms studijuoti propagandininkams partinis komitetas nepadedą. Todėl šiuose rateliuose idėjinis užsiėmimų lygis labai žemas. Dar mažiau padedama agitatorių kolektyvų vadovams, ir patiems agitatoriams, kurių mieste yra daugiau kaip 1.500. Jiems nesuorganizuoti nei seminarai, nei instruktažai, nei konsultacijos.»

BAISUS ŪKININKU NAIVINIMAS LIETUVOJE

Atidžiau skaitant pačių bolševikų spaudą, galima suvokti, kad 1949 m. kovo mėnesį Lietuvoje buvo kažkas baisaus. Kovo mėn. antroje pusėje jų spauda pradėjo nepaprastai pulsti Lietuvos ūkininkus («buožes»), o kovo mėn. pabaigoje jau kalba apie jų likvidavimą, kas matyti ir iš šios «Tiesos» Nr. 74 — 49. III. 30 d. ištraukos:

«Žengdami naujo gyvenimo keliu, darbininkų klasė ir darbo valstiečiai turėjo sutriuškinti buožes — šiuos žvėriškiausius darbo žmonių pavergėjus ir pačius aršiausius, pačius pikčiausius tarybinės santvarkos priešus. Nesutramdžius ir galutinai nesutriuškintus buožių, negalima buvo nė galvoti apie socializmo pergalę mūsų šalyje. Nesulikvidavus buožių, kaip klasės, negalima buvo padaryti galio žmogaus išnaudojimui kito žmogaus...»

Straipsnio pabaigoje daroma išvada, kad buožių likvidavus (deportavus Red.), galima esą pradėti plačiu mastu kolchozinimą.

NAUJOS DEPORTACIJOS

Švedų laikraščiai praneša, kad Pabaltijo kraštuose prasi-dėjusi naujų deportacijų banga, kurios apimtis esanti milžiniška. Šios žinios visiškai sutampa su grįžtančių vokiečių karo belaisvių pasakojimais.

Kovo 22 d. karo belaisviai Vilniaus stotyje matė 50-60 vagonų traukinį, pilną deportuojamųjų lietuvių. Prekinių vagonų langai buvę užkalti grotomis. Vežamieji lietuviai beviltiškai šaukė belaisviams: «Pasakykite laisvam pasauliui, kas čia dabar daroma!» Kitas vokiečių

belaisvių transportas tarp kovo 23 ir 25 d. Kuibyševo-Smolensko ruože ausitkęs nemažiau 28 traukinių. Visuose buvo Pabaltijo, daugiausia Lietuvos ir Latvijos, deportuojamieji gyventojai. Vienoje stotyje vokiečiams pavykę su deportuojamais pasikalbėti. Šių nelaimingųjų dauguma sudarė ūkininkų šeimos: vyrai, moterys ir įvairaus amžiaus vaikai. Išvykimui pasiruošti rusai tedavę jiems pusę valandos laiko. Ūkininkams pasipriešinus kolchozams atsiuntę Latvijon net tris šarvuočių divizijas. Estijoje gyventojų skaičius sumažėjęs iki 800.000. Pastaraisiais metais apie 100.000 pabėgę į užsienį, o su viršum 200.000 deportuota į Sibirą. Iš pajūrio kraštų visi evakuoti. Tartu mieste, kurių gyventojų pusė jau esą rusai, dauguma profesorių deportuota ir visos universiteto katedros atiduotos rusams ir estų kilmės komunistams. Estų komunistų partijoje esą 15.000 rusų ir tik 3.500 estų.

Balandžio pradžioje buvę pastebėta daug traukinių Minsko — Lietuvos Brastos — Baranovičių link. Jie gabenę į vakarus rusų darbininkus ir kolchozininkus, kurie apgyvendinami ištremtųjų sodybose. Deportuojamieji didžiąja dalimi gabunami į Sibirą miško kirtimo darbams. — LLV/SB

VIŠINSKIO ŽODYNAS

Teroras. Paprastai reiškia rinkimus, kur naudojamas slap-tas balsavimas ir kuriuose nedalyvauja slaptoji policija.

Karo kurstytojas — kiekvienas, kuris bijosi karo.

Demokratija — Rytų Europos valdymo sistema, kurioje kiekvienas pilietis neturi jokių teisių.

Sabotažas — Marshallio planas.

Plėšrusis tigras — kiekvienas vakarų europietis ir amerikietis.

Taiką mylinčios tautos — Sovietų Sąjunga ir jos satelitai.

Taikos priešai — visi buvusieji Rusijos sąjungininkai. . .

B. L.

VISA ME PASAULYJE

Anglija skurdop

Anglijos ekonominiai reikalai blogėja. Prekyba su užjūriais sunkėja ir liesėja. Priežastis slypi pernelyg aukštose anglų pramonės gaminių kainose.

Karo ir pokario metais jie gaudavo aukštas kainas, o dabar konkurencijai padidėjus, jau nebegali savo prekių parduoti. Reikėtų nupiginti gaminių kainas, bet kaip tai padaryti?

Reikia arba sumažinti gamybos išlaidas, jų tarpe ir darbininkų atlyginimus, arba nužeminti svaro sterlingo vertę.

Pirmojo būdo nenori taikinti valdžia, nes tada darbiečių (Labor) partiją patys darbininkai išbalsuotų lauk iš valdžios.

Numažinus svaro sterlingo vertę algose iš karto nebūtų jaučiama skirtumo. Pasekmės ateitų tik vėliau.

Mat, Anglija nėra pati viskuo apsirūpinanti šalis. Ji turi daug ko atsivežti iš užsienio — ir maisto ir žaliavų. Svarą nuvertinus pabrangtų žaliavos ir maistas. Taigi, abu būdai netinka.

Lieka tik vienas kelias — didinti darbo našumą, kelti produkciją. Tačiau vidutiniškas anglų darbininkas nesuvokia padėties rimtumo. Jis yra pakankamai apsaugotas apdraudomis ir nedarbo pašalpomis, jis neturi intereso sparčiau dirbti, juo labiau, kad kiekvienas viršnorminis uždirbtas šilingas apdėtas extra mokesčių taksomis. Be to, anglikas nemągsta ir tobulesnių bei našesniu darbo mašinų, bijodamas, kad tie patobulinimai neišvaduotų jo paties lauk iš darbo vietės.

Tuo tarpu dienos bėga ir Anglijos rūpesčiai darosi rūgštesni. **Atsargos išsenka, eksportas mažėja, netenkama užjūrio rinkų ir nebeplaukia užsienio valiutos.** Jau pradėta plačiai kalbėti apie didelę Anglijos ūkio krizę, Tik pasitikėjimas savimi ir suaiklausymas apsaugos angulus nuo stambaus bankroto.

AMERIKA UŽ PABALTIJO TAUTŲ LAISVE

Reikšmingas ir dziuginantis

faktas įvyko Vašingtone, aiškiai rodo Š. Amerikos nusistatymą Pabaltijo pavergtųjų tautų atžvilgiu.

Prieš kurį laiką Vašingtone mirė Latvijos įgaliotas ministras prie Amerikos vyriausybės Alfred Bilmanis. Jo vietą užėmė Jules Feldmans. Tačiau viso reikalo svarbumas buvo, ar naują Latvijos ministerį, esant Latvijai rusų okupuotai, Amerika pripažins, kurį paskyrė Londone esantis Latvijos pasiuntinys Charles Zarine. Skirti teisę diplomatus jis yra gavęs iš Latvijos vyriausybės prieš okupaciją.

Kaip spauda preneša, naujai paskirtas ministras, šiomis dienomis įteikė savo paskyrimo raštus Amerikos užsienio departamento sekretoriui (ministrui) Dean Acheson.

Ta proga naujai paskirtas ministras padėkojo Amerikai už nepripažinimą brutaliai ir per prievartą įvykdintos okupacijos vienos svetimos galybės sulaužant tarptautinę teisę ir sutartis.

Minimas įvykis rodo, kad Amerika nepripažįsta Latvijos okupacijos. Lygioje padėtyje yra ir Lietuva. Šiais metais tarptautinėje politikoje pavergtųjų Pabaltijo tautų reikalai yra žymiai pagerėję. Tą pat patyrė valstybės departamente apsilankę VLIK-o pirm-kas prel. M. Krupavičius ir Vykdamosios Tarybos pirm-kas V. Sidzikauskas.

Gal būt, Lietuvos išlaisvinimo valanda yra daug arčiau, negu manome.

RUSIJA PRADĖSIANTI KARĄ 1951 METAIS

Buvęs Vengrijos finansų ministras Nicholas Nyaradi, nuvykęs Amerikon, spaudos atstovams pareiškė, kad Sovietų Rusija ruošiasi paskelbti karą 1951 metais.

Tai matyti iš Rusijos viceministerio Dekanozov kalbos pasakytos praėjusių metų liepos mėnesį Dunojaus konferencijos metu, kurioje dalyvavo anapus geležinės uždangos esančių valstybių atstovai.

Dekanozov kalbėjo: «Dabar nebus karo. Karo nebus nė trims sekančiais metais. Bet gi jis bus neišvengiamas. Vakariečiai bijodami augančios sovietų galybės jį išprovakuos.»

Nyaradi nuomone, ar rusai pradės karą 1951 m., daug priklauso nuo Atlanto pakto ir Marshall plano įgyvendinimo, bei kitų svarbių aplinkybių, kaip pav., atominės bombos monopolio, galimos Stalino mirties ir tt.

Bet kaip bebūtų, Rusija stengsis būt pasiruošus 1951 metais sutikti karą.

NERAMUMAI ČEKOSLOVAKIJOJE

Čekoslovakijos episkopato laiškas pasmerkia komunistinės valdžios laikyseną. Bažnyčios atžvilgiu buvo skaitomas visose Čekoslovakijos bažnyčiose. Vyriausybė į tai daug kur reagavo kunigų areštais. Centralinėje Čekoslovakijoje įvyko rimti konfliktai tarp policijos ir tikinčiųjų, kurie ginkluoti atvyko keliose parapijose areštuoti kunigų. Įvyko muštinės. Tvarkai atstatyti vyriausybė paskelbė karo stovį.

ŠIMTAS MILIJONŲ

Gegužės mėnesį į apyvartą buvo paleista šimtas milijonų naujų popierinių cruzeirų skoloms padengti.

Iš oficialių sluoksnių pranešama, kad paleidimas apyvartai to milijono cruzeirų nenuvertina jo vertės.

BRAZILIJA GAUS DOLERIŲ

Brazilijos finansiniai sluoksniai veda derybas su tarptautiniu Importo ir Eksporto banku gauti šimtą milijonų dolerių, kad sulikviduoti skolą, kurią Brazilijos prekių importuotojai privalo sumokėti doleriais Amerikai Nors derybos dar nėra baigtos, tačiau yra patikrinta, kad paskola bus gauta.

PINIGAI GINKLAMS PIRKTI

Amerikos prezidentas Trumanas prašys parlamento, kad patvirtintų šimto milijono dolerių paskolą, už kurią Lotynų Amerika iš Šiaurinės Amerikos pirks ginklų.

GYVENTOJŲ SURAŠINĖJIMAS

BRAZILIJOJE 1950 m.

Ateinančiais metais Brazilija darys savo gyventojų surašymą. Įstatymas nr. 651 iš 13 d. kovo mėn. š. m. atidarė specialią 18 milijonų kruzeirų kreditą Instituto de Geografia e Estatística vardu, tik paruošimams apmokėti. To paties instituto apskaičiavimu 1950 m. gyventojų surašymas turėsias kainuoti iki 250 milijonų kruzeirų. Ateinančiųjų metų biudžete teks paskirti apie 160 milijonų kruzeirų paruošimui atitinkamų spausdinių, jų išplatimui ir surinkimui apmokėti.

Surinkti statistikos duomenys turės būti tvarkomi, rušiuojami, skaičiuojami ir skelbiami bėgyje 1951, 1952, 1953 metų. Tam tikslui numatyta dar 72 milijonai kruzeirų.

Visiems šitiems darbams atlikti dabar pradėta organizuoti atitinkamas aparatas. Bus paruoštas atitinkamas personalas.

Surašinėjimas palies netik asmenų skaičių, šeimynų sudėtis, bet taip pat bus surašinėjama butai-pastatai, žemės ūkis ir bus atliekamas ekonominis įvertinimas. Tik asmeninių žinių lape yra 26 klausimai kiekvienam.

Ta proga primintina, kad Lietuvoje pirmasis ir pagrindinis gyventojų surašymas buvo įvykdytas 1932 metais. Tą darbą atlikti talkininkavo visa Lietuvos valdininkija, studentai ir gimnazijų moksleiviai ir tas didelis darbas kainavo tik tiek, kiek sunaudotas popieris.

ANGLIJOS-ARGENTINOS

PREKYBINĖ SUTARTIS

Šiomis dienomis pasirašyta penkeriems metams Anglijos-Argentinos prekybinė sutartis. Sulig šia sutartimi 40% Argentinos prekybos bus su Anglija.

Greitu laiku numatoma panašią sutartį pasirašyti ir su Urugvajumi.

Amerika dėl šios sutarties protestavo, nes Argentinos užsienio prekyba išsprunka dalinai iš dolerio priklausomybės.

TARPTAUTINĖ EKONOMINĖ

KONFERENCIJA

Turint dėmesyje, kad Amerikai grėšia krizė ir Anglija yra dideliuose finansiniuose sunku-

muose, Amerikos prezidentas yra pasiryžęs sušaukti tarptautinę ekonominę konferenciją, kuri pavirstų ekonominiu Atlanto paktu, ir būtų tik papildymas politinio Atlanto pakto. Į šį antrąjį paktą rusai kreipia daugiau dėmesio, nes jie jau senai laukia galimo krizio Amerikoje, kurį galės panaudoti komunistinei propagandai.

IDOMIOS ŽINIOS IŠ ANAPUS

«GELEŽINĖS UŽDANGOS»

Nežiūrint, kad į Sovietų Rusiją ir jos okupuotus kraštus beveik neįmanoma įvažiuoti, tačiau laikas nuo laiko vienam kitam korespondentui pavyksta toliau prasiskverbti «anapus geležinės uždangos» ir vietoje susipažinti su tikrąja padėtimi.

Sulig paskutiniaisiais pranešimais Dunojaus Europoje bei kituose okupuotuose kraštuose prieškomunistinis pasipriešinimas yra stipriai suorganizuotas. Rusai stengiasi pogrindžio veikimą, be jokio pasigailėjimo, sunaikinti. Bet nepavyks, nes pasipriešinimas yra perplačiai įvairiuose kraštuose išsiplėtęs. Pogrindžio veikėjai matydami, kad Rusijos-Amerikos konfliktas dar neįvyks, rodo daugiau atsargumo, kad be reikalo nekristų aukų.

Anapus geležinės uždangos veikia platus propagandos, sabotazų tinklas, kuris yra išsišakojęs nevien sovietų pavergtuose kraštuose, bet pačiose socialistinės Rusijos respublikose, ypač Ukrainoje.

Yra aišku, kad šis pogrindžio veikimas neįstengs nuvėsti Kremliaus diktatorių, bet jis bus labai rimta kliūtis raudonajai armijai karo metu su Amerika. Ir rusai tai labai gerai žino.

Šis antikomunistinis frontas susideda pirmoj eilėj iš partizanų, kurie vokiečiams pasitraukus ir grįžus rusams, tikėdamiesi greit įvykstančiu Rusijos-Amerikos karu, išsislapstė kalnuose ir miškuose.

Jugoslavijoje, kada Titas nesutaria su Maskva, «chetniks» (partizanai) remia vakar dienos priešą, prieš bendrą savo krašto priešą — Rusiją.

Ukrainoje dar šandien sprogdinami ginklus vežant traukiniai.

Pabaltyje partizanų kova nesiliauja. Puolimams vartoja net sunkiuosius ginklus.

Čekoslovakijoje prieš keletą savaitių buvo ruošiamas ginkluotas sukilimas. Viena motorizuota divizija turėjo žygiuoti į Pragę ir sulikviduoti vyriausybę. Vyriausybė sužinojo apie ruošiamą perversmą ir į tai atsakė karininkų areštais. Čekoslovakai yra slapto veikimo, dar iš anų prieškarinių metų, dideli specialistai. Jų pogrindžio veikimas yra gerai ir ilgam laikui suorganizuotas.

Lenkijoje pasipriešinimas irgi gerai organizuotas.

Vengrijoje pogrindžio veikėjai turi dideles atsargas ginklų, kurie išskirstyti po visą kraštą. Taip pat veikia organizuotas sabotazas fabrikuose.

Rumunijoje laikas nuo laiko sprogdinamos aliejaus šaltinių mašinos.

Komunistai okupuotuose kraštuose neturi reikalingų specialistų fabrikuose. Į atsakomingas vietas jie priversti skirti prieškomunistinio nusistatymo žmones.

Maskva bijo apginkluoti satelitinių valstybių tautines kariuomenes. Už tat pavergtuose kraštuose kyla didelis nepasitenkinimas.

Didelis veiksnys prieškomunistiniame judėjime yra katalikybė. Vengrų komunistinė valdžia teisingai tvirtino, kad kardinolas Mindszenty yra pasipriešinimo siela Budapešte.

Kardinolo nuteisimas ne tik nesusilpnino, bet priešingai, sustiprina opoziciją. Katalikų pozicijas remia net protestantai, nepatenkinti savo pastorijų vedama pataikavimo politika vyriausybės atžvilgiu. Kardinolas Mindszenty vengrų tautos yra laikomas kankiniu. Tas pats kartojasi Čekoslovakijoje. Pasipriešinimo frontas sustiprėjo pradėjus katalikus persekioti.

Įvykiai anapus geležinės uždangos nesivysto norima Maskvai kryptimi. Nežiūrint masinių žudynių ir trėmmimų opozicija kasdien stiprėja. Sovietų Rusijos viduje nėra taip tvirta ir stipru, kaip iš toli žiūrint atrodo.

Milžino, pastatyto ant molinių kojų, sugriovimo pradžia jau matoma.

Lietuvybės reikalai Argentinoje

Argentinoje leidžiamas mėnesinis žurnalas «aikas» 6 nr. vedamasis straipsnis «Geriau vėliau, negu niekad», nagrinėja lietuviybės klausimą Argentinoje.

Konstatavus, kad vaikų auklėjimas tėvų ir mokyklos pareiga, «Laikas» rašo:

«... Aplankyk vaikų turinčias šeimas Buenos Aires ir jo priemėsčiuose. Paklausk kaip kalba jaunimas po įvairių lietuviškų minėjimų ar parengimų ir būsi priverstas susirūpinti, kad išmirus seniesiems ateiviams, lietuvių kalbos ir viešų paminėjimų metu nebus galima išgirsti. Nenorime nieko kaltinti, nes žinome, kokia sunki, net didvyriška buvo ateivių kova dėl duonos kąsnio ir pastogės. Tačiau tai neleidžia pamiršti šio fakto ir verčia ieškoti kelių, kaip visa tai atitaisyti.

Turime lietuvišką mokyklą, pastatyta visos kolonijos aukomis ji turi vadovautis Argentinos vyriausybės nustatytomis mokslo programomis, turi auklėti gerus Argentinos piliečius ir dorus šio krašto bendruomenės narius. Tai yra visiškai natūralu ir savaimė suprantama. Tačiau kodėl gi ji lietuviška? Ar dėstoma joje kas nors, kas prinais Lietuvą, lietuvių kalbą, ar didvyrišką jos istoriją?

Turime būrelį lietuviško akademinio jaunimo, atvykusio į Argentiną pačioje savo jaunystėje arba ir čia gimusio... Kodėl jie nematomi lietuviškuose parengimuose. Tik maža dalis jų dalyvauja visuomeniniame veikime ir lietuviškoje spaudoje. Mes nekreipiame į tai dėmesio ir nesistengame susirasti juos ir bendradarbiauti.

... Turime gražų chorą, kuris sunyks, jei neieškosime jam prieauglio. Jau dabar laikas susirūpinti tuo reikalu. Organizavime vaikų chorelius.»

Klausimui išspręsti siūlo susaukti kolonijos atstovų susirinkimą, kuris bandytų spręsti šiuos uždavinius:

1. Įvesti prie mokyklos lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos ir geografinio pamokos sekmadienių mokyklos ar kitokia forma.

Lietuviai BRAZILIJOJE

Dariaus-Girėno ir Išeivių Dienos minėjimas

São Paulo lietuvių kolonijos organizacijos, Lietuvių Kat. Bendruomenė, L. K. J. S-ga "Vytis" ir Lietuvių S-ga Brazilijoje, šiais metais bendruomis jėgomis, liepos mėn. 17 d. 15 val., Dariaus-Girėno salėje, rua Lituania 67, Mokoje, Dariaus ir Girėno — Išeivių dienos minėjimą.

Programoje bus momentui pritaikintų kalbų. Meninėje dalyje dalyvaus "Vyčio", choras, kolonijos solistai:

Solistė J. Joteikaitė dainuos Išeivių Dienos minėjime

akompanuojant simfoniniam orkestrui, padainuos duetu.

A. Balio vedamas mėgėjų-mokinių orkestras išpildys keleta muzikos numerių.

Lietuviškoji visuomenė yra kviečiama į šį minėjimą, su taip įvairia ir įdomia programa, atsilankyti.

P A D Ė K A

Parapijiečiui Juozui Karpavičiui už nupirkimą abazūrų, elektros lempų ir kitos reikalingos medžiagos bažnyčios apšvietimui įrengti, bei patį įrengimą, nuoširdžiai dėkoju.

Tikiuos, kad ir kiti parapijiečiai, sulig savo išgalių, prisidės prie parapijos darbų.

Kun. P. Ragažinskas
Klebonas

— Birželio mėn. 30 d. Mokoje mirė Petras Baranauskas, 54 m. amžiaus, kilęs iš Alytaus valsčiaus.

Paliko žmoną, tris dukteris ir du sūnus.

— Marija Sarnauskaitė, iš V. Zelinos, buvusi viena jadrusių Alegrijos klubo narių, liepos mėn. 14 d., seselių pranciškėčių novicijate Vila Alpinoje, gaus vienuolės abitą ir pradės novicijatą.

Iškilmių pradžia bus 14 val.

Solistė O. Žibienė dainuos Išeivių Dienos minėjime.

O. Žibienė, K. Ambrozevičius, V. Laurinaitis, J. ir A. Joteikaitės,

Tokios mokyklos labai sėkmingai veikia Argentinoje anglų, vokiečių ir kitų tautų, mylinčių savo tėvų žemę, tarpe.

2. Sudaryti tautinių dainų ir žaidimų ratelį, ar ratelius.

3. Suorganizuoti piniginių fondų-kasą, kurią tėvai ir kiti gerų norų lietuviai. Suorganizuoti mokyklų rėmėjus... Siūloma net organizaciją suorganizuoti šiems uždaviniams vykdyti.

"MŪSŲ LIETUVOS" talkininkų šeima

Vél pamatysime «Amerika Pirtyje»

Lietuviškajai visuomenei pa-
geidaujant, "AMERIKA PIRTY-
JE" bus statoma antrą kartą,
rugpiūčio mėn. 13 d. Mokoje,
rua Lituania 67.

Nemačiusieji, turės progos šį
istorinį, gerai priruoštą veikalą
pamatyti.

Bus bufetas ir šokiai.

Nepamirškite, rugpiūčio mėn.
13 d. 20 val. į Moką.

JAUNIME.

Jei nori pasilinksminti, SEK-
MADIENIŲ VAKARAIŠ, ats lan-
kyk Mokoje, rua Lituania 67, į
Lietuvių Sąjungos ruošimus
pasi inksminimus.

Lietuviškųjų Organizacijų na-
riai reikalingus įėjimui pakvie-
timus gali įsigyti iš anksto, vi-
sam mėnesiui, ir pigiau, pas
Lietuvių S-gos Valdybos narius.

PRIE "MŪSŲ LIETUVOS"

Režisoriaus p. Žibo inicia yva,
yra organizuojama dramos vai-
dybos mėgėjų meno sekcija.

— Užsakai eina Antano Ta-
mašausko su Aldona Brazyte,
gyv. V. Zelinoje.

PADĖKOS ŽODIS

"M. L." vakaras praėjo su
dideliu pasisekimu, dirbant vi-
sai eilei žmonių, kurie neturėjo
jokios kitos intencijos, kaip tik
ateiti talkon spausdintam lietu-
viškam žodžiui. Todėl jaučiame
malonios pareigos padėkoti re-
žisoriui A. Žibui, dailininkams:
V. Stančikaitei-Abraitienei ir
A. Kairiui; artistams: B. Stanke-
vičiui, A. Balionytei, St. Kaman-
tauskaitei, A. Boguslauskui, P.
Brasui, P. Mikuckiui, M. Palec-
kiui, J. Valavičiui, A. Tamaliū-
nui, B. Martinaičiui, V. Putvins-
kiui, J. Širvydui, sufleriui A.
Vosyliui ir scenarijui St. Maže-
liui, tautinių šokių vadovui J.
Guigai ir visam tautinių šokių
ansamblui; visiems padėjusiems
dirbti bufete, ar talkinusiems
tvarkos palaikyme.

Visiems tariame nuoširdų ačiū.

"Mūsų Lietuvos" Leidėjai ir
Redakcinė Kolegija

"Mūsų Lietuvos" skaitytojas

Venezueloje Stankevičius laišk-
e rašo, kad dėl jį ištikusios
nelaimės, (dirbant buvo nutrauk-
ti du dešinės rankos pirštai), ne-
gali sumokėti "Mūsų Lietuvos"
prenumeratos, ir prašo laikraš-
tį siuntinėti toliau. Atsilygins,
kaip pasveiks ir pradės dirbti.

Ta proga pranešama, kad
"Mūsų Lietuvos" siuntinėjimas
nebus sustabdytas.

Gen. Daukantas Argentinoje

Į Argentiną šiomis dienomis
atvyko generolas Daukantas,
industrialo J. Čiuvinsko švoge-
ris.

Gen. Daukantas yra buvęs
prieš karą įgaliotu ministru ir
nepaprastu pasiuntiniu P. Ame-
rikoje.

— Amerikos konsulate patir-
ta, kad užsirašiusiems važiuoti
Amerikon, reikės laukti keleri
metai, nes Lietuvos kvota yra
maža ir ta pati jau išnaudota.

Mirė

— Liepos mėn. 4 d. Quinta
das Paineiras mirė Jonas Jan-
kauskas, 62 m. amžiaus, kilęs
iš Kauno.

— Liepos mėn. 3 d. Vila Be-
loje mirė Petras Žilinskas 35
metų amžiaus.

— Liepos mėn. 4 d. Hospital
das Clinikas mirė Bronius Vaš-
kelis, gyv. V. Beloje, kilęs iš
Pandėlio.

Velionis liepos mėn. 1 d. grįž-
damas iš darbo, būdamas užsi-
kabinęs ant bondės, pravažiuo-
jančio sunkvežimio buvo už-
gautas ir sunkiai sužeistas.

— Liepos mėn. 1 d. mokyklo-
je prasidėjo vieno mėnesio žie-
mos atostogos.

"AMERIKA PIRTYJE" artistai su režisorium ir tautinių šokių ansamblio dalis.

— Liepos mėn. 5 d. kun. K. Miliauskui, Hospital Samaritano, buvo padaryta operacija.

P A I E Š K O M I

- 1). Beiteris Karolis, gimęs 1880 metais Kaune,
- 2) Heldke Arthuras, gimęs 1862 metais Kelmėje,
- 3). Stunžėnas Juozas, sūnus Antano, kilęs iš Imbrado valsč. Zarasų ap.,
- 4). Kaulinis Kazys,
- 5). Plečkaitis Vladas,
- 6). Ramanauskas Ignas, apie 64 metus amžiaus,
- 7). Adomavičienė - Kilbauskaitė Elena iš Salako, Laurušonis Vaclovas,
- 9). Rudikas Petras, kilęs iš Mičiūnų km., Kapčiamiesčio valsč. ir
- 10). Skrabulis Juozas, paeinantį iš Mičiūnų km., Kapčiamiesčio valsč.

Ieškomieji arba apie juos žinantieji, prašomi atsiliepti:

CONSULADO DA LITUANIA, rua Jaguaribe 477, São Paulo.

P a i e š k a u:

Antanas Čepukas, kilęs iš Utenos ap., Anykščių valsč., Gojaus vienkio, šiuo metu gyvenęs I.M.C.A. Hostel Moota Cockermuoth Cumberland, Inglaterra, paieškau pusbrolio Karolio Čepuko, gimęs ir gyvenęs Utenos ap., Anykščių valsč.

Gojaus vienkio, iš Lietuvos Brazilijon išvyko 1928 metais.

Povilas Dobrega, s. Prano, ieško

brolio Jono Dobregos gimusio 1900 m. Utenos ap., Užpalių val. Nasvaičių km.

Brazilijon atvyko 1927 m., smulkesnio adreso nežino.

Žinant eji ieškomo gyvenamąją vietą ar jo likimą maloniai prašomi pranešti «Mūsų Lietuvos» redakcijai

P A I E Š K O J I M A S

Andriulienė Ieva, gyv. V. Zelina, Av. Zelina 150 nr.,

ieško

brolio Antano sūnaus — RAČKAUSKO Vaclovo, apie 40 m amž., gyv. Buenos Aires, Argentinoje. Smulkesnis adresas nežinomas.

Paieškomas arba turintieji apie V. Račkauską kokių nors žinių, - maloniai prašomi atsiliepti sek. adresu:

«Mūsų Lietuva», S. Paulo, Caixa Postal 371.

Portugalų kalbos kursai

Naujais atvykusių žiniai pranešama, kad V. Zelinos parapijos mokykloje bus naujai atvy-

kusiems iš Europos portugalų kalbos kursai nemokamai. Suinteresuotus pamokomis prašoma kreiptis į kun. P. Ragažinską, kuris suteiks reikalingas informacijas.

P A I E Š K O M I

Kazys Kaulinis, gyv. S. Paulyje,

ieško brolio

Jono Kaulinio, gyv. Argentinoj, B. Aires, S. Martin, kilusio iš Utenos ap., Vyžuonų v., Biliūnų km.

Atsiliepti «Mūsų Lietuvos» redakcijon.

Paieškomas Ruškys Juozas, buvęs redaktorius, gyvenęs S. Paulyje. Ieško jo duktė Ruškytė, medicinos studentė, iš Vokietijos.

Atsiliepti «Mūsų Lietuvos» redakcijai.

PAŠTO DĖŽUTĖ

Vila Zelinos klebonijoj gauti laiškai:

Al. Grabauskui, Alb. Derenčiui, D. Naštatienei, V. Srupšui, Alb. Sinkevičiui, Alf. Mikulėnui, V. Grašytei, Kl. Murzičiui, Albinui Ginkevičiui, Alg. Ažukui, Antanui Lazdauskui, Ant. Kairiui, Z. Zalepugai.

UŽSAKYKITE "MŪSŲ LIETUVA" SAVO PRIETELIAMS

CASAS SÃO JORGE

APRENGIA VYRUS NUO GALVOS IKI KOJU

Batai, skrybėlės, marškiniai, kaklaraiščiai, kojinės, lietsargiai,
Taip pat batukai moterims ir vaikams.

Viskas geriausios rūšies, patvaru, gražu ir pigu.

IŠ FABRIKO TIESIAI VARTOTOJUI.

**INDUSTRIA E COMERCIO DE
CALÇADOS MATELIONIS LTDA.**

KRAUTUVĖS:

Largo do Cambucy, 105
Rua São Caetano, 526
Rua São Caetano, 510

FABRIKAS IR RAŠTINĖ:

Rua Javaés, 719
São Paulo

APLANKYKITE

Naujai įrengtą ir
jaukiai dekoruotą

RESTORANĄ

Lietuviški valgiai. Malonus patarnavimas. Jauki
aplinkuma. Pavyzdinga švara. Kainos prieinamos.

Chopp
PIRATA

Praça Carlos Gomes, 180 - Tel. 6-2843 - S.Paulo

KOMERCIANTŲ DĖMESIUI!

Didelis pasirinkimas įvairaus tipo folhinių (kalend.)

Arte Grafica

LITUANIA LTDA.

DIRBA VISUS SPAUDOS DARBUS

PIEŠINIAI KLIŠĖS SPAUDA

RUA VENDA NOVA, 116 - V. ZELINA

Visą korespondenciją prašome adresuoti

CAIXA POSTAL 371 - SÃO PAULO

Composto e impresso na

ARTE-GRAFICA LITUANIA Ltda.

RUA VENDA NOVA, 116 - SÃO PAULO - VILA ZELINA